

Berit Kristine Utsi
Heammogieddi
9520 KAUTOKEINO

Avslag på søknad om fellingstillatelse på kongeørn i ytre Lyngen

Fylkesmannen i Troms viser til søknad, datert 18.5.2017, vår ref. 2017/1409-9, om skadefellingstillatelse på kongeørn. Fylkesmannen fatter slikt

– Vedtak –

Fylkesmannen har vurdert søknaden i henhold til naturmangfoldloven § 15 samt § 18 bokstav b og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 12, jf. §§ 1 og 3. Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling av kongeørn i ytre Lyngen.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen i Troms jf. forvaltningsloven § 32.

Grunnlag for avgjørelsen

Videre politiske føringer og lovverk som ligger til grunn er:

- St. meld. nr. 15 (2003–2004) Rovvilt i norsk natur
- Innst. S. nr. 174 (2003–2004)
- Lov av 29.5.1981 om viltet (viltloven)
- Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013
- Rovviltforliket 2011, representantforslag 163 S (2010–2011) og Stortingets behandling av 17. juni 2011
- Brev fra Miljøverndepartementet av 25.8.2011 om «Videre oppfølging av rovviltforliket 2011»

For informasjon om rammer, målsettinger og organisering i forvaltning av rovvilt, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013 kapittel 3.

Søknaden

Søker skriver følgende:

Distrikt 33T- Ittunjárga/Rendalen kom med rein frem til Lyngen, Koppangen området 20. april med landgangsfartøy fra Burfjord. I løpet av en ukes tid har simleflokken spredd seg utover mot Lyngstuva/Ytre-Gamvik, mens deler er i Nordlenangsbotn, i området rundt Sør-

Lenangen og inn mot Jægervatn området. På grunn av rovdyr og beiteforhold beiter flokken i mindre grupper, og kalvingen skjer dermed spredt.

Oppsyn og gjeting av reinene må dermed skje på flere fronter samtidig. Tidlig snøsmelting gjør at det i mange områder ikke er farbart med snøskuter, noe som gjør gjeting og kadaversøk svært vanskelig. Man har allikevel lyktes i å finne en del kadaver i Gamvik området, men de fleste er mye spist da man ikke kommer frem i tide.

En nyfødt reinkalv veier bare noen kilo, fra den blir drept går det bare noen timer før den er så oppspist at det ikke lenger er mulig å påvise dødsårsak. Om man skal klare å få nyfødte kalver dokumentert, må man nærmest ta ørna på fersk gjerning. Tap til ørn under kalving er et årlig og vedvarende problem i distriktet og har gitt store utslag på distriktets produksjon, noe som påvirker distriktet og utøvere negativt økonomisk.

Distriktet anser skadefelling av ørn som eneste tiltak med varig virkning.

På bakgrunn skadesituasjonen så søker Distrikt 33 T- Ittunjárga/ Rendalen om skadefellingstillatelse av kongeørn i Ytrelyngen.

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Av naturmangfoldloven § 15 (forvaltningsprinsipp) går det frem at

Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov.

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene) sier at

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttak ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1(formål) sier at

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Fylkesmannen kan, i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein, fatte vedtak om skadefelling av kongeørn jf. rovviltforskriften § 12. Fellingstillatelse kan gis for å stoppe en pågående skadesituasjon, men det tillates ikke felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader som for de andre artene. Fylkesmannen kan derfor gi tillatelse til felling av

enkeltindivider av kongeørn som volder vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område og tidsrom.

I rovbase er det per 22.5.2017, fem kadaver av reinkalv ved Ytre Gamvik som av SNO er vurdert til usikker, antatt eller dokumentert tatt av kongeørn, i perioden 12.–21. mai 2017. I samme periode er det også fire kadaver i området ved Jøvik som har fått en av disse vurderingene. Fylkesmannen er kjent med at noen av de sist undersøkte kadavrene ikke er lagt inn i rovbase, slik at antall dokumentert eller antatt tatt av kongeørn i området, kan være noe høyere per dato.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Kongeørn har en svært stor utbredelse over hele den nordlige halvkule (NINA rapport 1158), og den totale bestanden antas å være større enn 170 000 individer (BirdLife International 2015). I 2014 anslo Heggøy & Øyen at den norske populasjonen var på 1224–1545 par. Bestanden av kongeørn i Norge antas å utnytte sitt potensiale fullt ut gjennom dagens bestandsutbredelse og antall. Kongeørn ble ved norsk rødliste for arter 2015 vurdert som livskraftig.

Den mest omfattende kartleggingen som er gjennomført i region 8 er: «Kartlegging av kongeørn på kysten av Nord-Norge», ved Karl Birger Strann (2008). I Troms ble det estimert at bestanden var på 200–230 hekkende par, hvorav omtrent 50 % hekket på innlandet. I NINA rapport 1158, *Estimering av antall hekkende par kongeørn basert på kjent forekomst i Norge for perioden 2010–2014* er populasjonen estimert til 963 (652–1139) hekkende par i perioden 2010–2014. Dette estimatet bygger kun på kjent forekomst av kongeørn fra Rovbase og inkluderer ikke en vurdering av bestanden i tomme arealer, dvs. arealer hvor det ikke er kjent forekomst av kongeørn, enten som følge av mangelfull kartlegging, mangelfullt datagrunnlag i Rovbase eller at områdene er reelt tomme for kongeørnterritorier. Gitt en 10 km buffer rundt kjente reirlokalteter, er ca. 30 % av brutto landareal i fylker med hekkende kongeørn tomme arealer uten kjent forekomst av kongeørn.

Størst andel av den norske populasjonen finnes i våre tre nordligste fylker. I Troms er usikkerheten stor, fordi forholdsvis lite data er registrert i rovbase for den siste femårsperioden. Estimater for okkuperte kongeørnterritorier med øvre og nedre 95 % konfidensintervall i Troms for perioden 2010–2014 er 127 (47–167) (NINA rapport 1158). I overvåking av kongeørnbestanden brukes blant annet intensivområder, hvert område med 15 faste kongeørnterritorier som kontrolleres for vellykket hekking (unger > 50 døgn), I de to

intensivområdene i Troms, Dividalen og Ringvassøya samlet, har ungeproduksjonen i 2015 og 2016 vært på 0,5–0,6 unger per territorium. Fylkesmannen har vurdert beslutningsgrunnlaget som godt.

Det er ingen åpning i regelverket for bestandsregulerende felling av kongeørn. Det kan heller ikke gis tillatelse til felling utelukkende for å forhindre fremtidige skader. Kongeørn forårsaker størst tap for reindriften i kalvingstiden, da er det ofte svært vanskelig å forebygge skader. Felling i denne tiden på året er problematisk da det er hekketid for kongeørn. I følge kommentarer til rovviltforskriften § 12, skal en eventuell iverksetting av felling følge bestemmelsene om ordinær jaktutøvelse fastsatt i medhold av viltloven. Yngletidsfredningen skal vektlegges, og voksne individer som kan ha avhengig avkom bør unntas fra en evt. fellingstillatelse.

I en eventuell fellingstillatelse hadde vi måttet presisere at kvalifisert fellingspersonell skulle utføre oppdraget, og at disse først måtte observere, for å finne ut hvilke ørn/er som er «problemindivider» og så, dersom det er en eller to slike, forsøke å ta ut riktig individ. Vår erfaring fra tidligere skadefellingstillatelser tilsier at både det å identifisere problemindivider og eventuelt ta ut disse, er svært utfordrende. Skadefellingsledere ved tidligere oppdrag har rapportert at det er vanskelig å få skuddmulighet på kongeørn, om en ikke starter skadefelling allerede i forkant av skaden, eventuelt når de første simlene kalver, og tapene begynner. Før vesentlig skade er dokumentert, er det ikke hjemmel etter rovviltforskriften § 12 til å gi skadefellingstillatelse. Fylkesmannen mener det bør forskes på om forebyggende uttak i kalvingsområdet, før kalvingen starter, har effekt.

Fylkesmannen vurderer i denne situasjonen at muligheten for å lykkes med en eventuell skadefelling, med de vilkår som måtte settes, er liten. Videre vurderer vi at om en skulle lykkes med skadefelling, vil den tapsreduserende effekten være minimal. Da dette ville bli vesentlig ut i kalvingsperioden, mye av tapet har allerede skjedd. Det er usikkert hvorvidt uttak av ett individ vil gjøre at andre individer kommer til området, og slik opprettholder det samme tapet.

Fylkesmannen har i vurderingen tillagt hensyn til næringsutøvelse og til reinsdyrenes velferd stor vekt. Når vi likevel avslår søknaden, er det fordi vi vurderer at fellingsforsøk på riktig individ, lite trolig vil lykkes, samt at vi vurderer at om en skulle lykkes, vil det i liten eller ingen grad redusere tap av kalv til kongeørn.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Fylkesmannen mener den samlede påvirkningen på økosystemet ved å ta ut én kongeørn ikke er stor. Bestanden er livskraftig.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt. Naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er vurdert som ikke relevante i denne sammenheng, da dette gjelder vurdering av tillatelse til skadefelling av kongeørn, innenfor rammene til rovviltforskriften § 12.

Konklusjon

Fylkesmannen mener kongeørnbestanden både lokalt og regionalt er stor nok til at skadefelling ikke vil være en trussel for bestanden. Fylkesmannen konstaterer at vi ikke har tilgjengelige virkemidler som, innenfor den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt, effektivt hindrer tap av rein til kongeørn. Med hjemmel i rovviltforskriften § 12 kan Fylkesmannen fatte fellingsvedtak gjennom enkeltvedtak i akutte saker der det voldes vesentlig skade på bufe eller tamrein, forutsatt at felling kan rettes mot bestemte individer som volder skade.

Vi tror ikke det dreier seg om et særlig problemindivid av kongeørn, men heller at kongeørner i kalvingsområder tar reinkalv. Fylkesmannen vurderer da muligheten for å identifisere og gjøre uttak av riktig individ som liten, vi vurderer videre at den tapsreducerende effekten av et eventuelt uttak vil være marginal. Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling av kongeørn.

Med hilsen

Evy Jørgensen
miljøverndirektør

Heidi-Marie Gabler
fagansvarlig

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer